

Indibil i Mandoni, Àngel Guimerà

Un relat de: [elbulli](#)

INDÍBIL Y MANDONI

Sonà lo corn dels susetans. Tarraco
Bada sas portas, y 1] estol de guerra
Muntant cavalls de las regions del Orcia
De gom à gom per sos carrers se n' entra.

V ardit Mandoni, l llamp de las batallas,
Devant cavalca, la color de cera,
Contret lo front, ab lo sonrls als Uabis
Clavant lo& ulls en pórtichs y finestras.

Son pas no atura & son redós coblada
L' ígnoble xusma dels llatins serventa,
Que '1 poltro al frech dels esperons renilla,
sas clins s' atufan y la carn masega.

Tant sols al veure que V edil s' atansa
Bridó y estreps Uensant bòt de la sella
Y sol se 'n puja los grahons del foro
Dels erts lictors esgavellant las renglas.

Al vent retrunyen los clarins de Roma,
Las ayglas d' or sobre dels caps s' aixecan,
Las armas totas, refregantse, dringan,
Un clam de glòria en los espays se bressa;

Y en mitx sos pobles Escipion lo jove
Mantell de porpra arrossegant s' avensa
Àixls parlant al cavaller que arriba,
Del marbre alsaotlo y estrenyent sa destra:

— Avuy que os mira la ciutat del Laci
Entorn mas planteja mosseant la terra
L' orgull soperb de vostres cors oblida,
Vos torna à 4tlaar y en son amor vos deixa.

Rebeu ma espasa en vostra sanch trempada,
Deu lleys ab eUa als pobles ilergetas:
Ja lliures sou. Indibil y Mandoni
Viuran de Sorna y morir&n per ella—

Mandoni 'l ferro ha tremolat: ab oalma
Després T acota sense dar cont^^,
Lo tall besant, per amagar la ira
Que U blanch dels ulls espurnejant saagneja.

T obrintse pas en la maror del poble
Recorre plassas y earrers sens esma;
T al lluny, tot sol, arrossegant la brida.
Fidel son poltre 'l va seguint diirra.

Tant sols al veure que la nit devalla
De Júpiter tonant ealsi^a '1 temple,
T en mitx del ara rebatent T espasa
Al deu s' encara y ab sos ulls lo repta:

—Guerra à tos fills, ob exelcitur de Roma!
Pel demunt de ton front mon bras a' aixeca;
Guerra à tos fills! que caygue '1 Capitoli
T sas runas esefmpe la tempesta!—

Digué ab feresa, y s' allunyi en la fosca;
Sobre T ara del deu X acer llampec»..
Après s^ oiren de cavalls la marxa
T crits de mort eull&d' ^«iU& perdentse.

Es nit encar. Los pobles ilergetas
Rera 'l fort estacat à munts reposan:

Soldats ja vells la fosquetat regiran

ab r orella en la pols callats escoltan.

Retruny un corn, y un altre, y ja es lo cercle
Gavell d' espigas que '1 mastral fa moure:
Las tendas cauhen, los cavalls renillan...
Ja r ample estol cap à la vall s^ aboca.

— A mort! — ^Indibil va cridant feréstech

Y ab ell Mandoni, comandant las tropas
Envers las ayglas que à là llum del dia
Entre núvols de pols xisclant s' acostan .

Y s' ou lo ferro masegà 'ls arnesos.

Los dards, bronzint, en los pitrals rebote,
Las carns obrirse al tall de las espasas,

Cruixir las llansas y xiular las fonas;

T ensà 'ls nufrats agonejant s' unglejan,

Y cèchs y folls abrahoüats rodolan;

Y enllà pels peus arrossegant cadavres
Poltros orats la Uuyta giravoltan;

Y alsan las picas ensangnadas testas;

Y l pes dels morts esllavissant las rocas
Carros y bous y màquinas de guerra

De timba en timba 'ls rierals s' emportan .

Mes ay! tot d' una 'ls ilergetas callan;
Ni avensan ja, ni al colpejar responen:
Lo noble Indíbil del cavall rellisca
Clavada al, pit la fulla d' una ascona!

— ^Avant mos fills! — esglayador s' aixeca
De Mandoni abraçat, mirant sos pobles.
— Avant! Avant! — ^y arreballantse '1 ferro
Lo Uensa altiu als centurions que '1 rotUan.

Oh deus! la testa sobre '1 pit decanta,
Sa veu s' apaga, son esguart se torba,

Y al caure en brassos dels companys de Uuyta
Per sempre mes V han revoltat las ombras!

Un crit d' esglay en lo combat s' aixeca,

Y allà van sos guerrers, fugint sens ordre,
Arreu seguits de las potents centurias

Que ab sanch de lliures los camins emporpran.

— ^Enrera mos fidels I — ^Mandoni crida.
—Enrera tots!...— Y '1 desgavell 1' afoga,

Y un niar bullent & son entorn alsantse
Arrossegant 1' empeny entre sas onas.

Llavors los cònsols las legions cougregan:

Y al veure al lluny, en son cavall que vola,
A Mandoni salvar lo cos d' Indíbil

Cridan postrats:— Lo mon es teu, oh Roma! —

— Ilerda, vale; 1 sol de ta grandesa
S* ha post per sempre en mitx la nuvolada;
La Mort ab toga dels inichs procònsuls
Los peus sangnosos en ta cendra escalfa!

Ilerda, vale. Ja no tinch de veure»
Tos murs altíssims coronats de guaytas,
L' altar de Belo, tos palaus que miren
Del clar Sicoris las correntas ayguas!

Maymes la esposa de mon cor volguda
Lo dols fiUet abrassarà en ma falda; •

Ni haig de sentir may mes la veu d' Indíbil,
Ni haig d' estrènyer maymes la m& dels Barcas!

Devall las runas que ls romans trepitxan ,
Ben sol, Ilerda, sens capmall ni espasa.
Ben sol, de nit, escoltaré t^ angoixa,
Lo drínch dels ferros de tas gens esclavas!

T entorn mou llit f odolaràa los negl^ ,
T 'ls fills, migrats, obUdar&a S09 pare«!
IOh poble tris* de mon afany la joya!
iOh fat crudel! ob llibertat! ob Patrial-*-*

Aixis planyentse 'l cavaller Mandoni,
En terra 'ls ulls y 'l caperó en la cara
Los llarcbs grabons del cada£alcb se 'n piija,
Voltat per collas de sayons que esglayan.

Ày deus! la mort en lo combat qué dolsa!
Qué amarga avuy ^n mxtx de sa nissaga
Plaher de Roma, mercenària impura
Que ven son cap pera nodrir la3 ayglas!

Ja cau en terra, ja els clarins retronyen,
Ja 'l front*que abruea en lo piló descansa
Trayent la vista del indret del poble
Que trist se U mira ab la rojó en las galdas.

Totduna un crit ba ressonat, sens esma
Las turbas s^ obran, los botxins s' apartan:
Feresta dona lo ropatxe à trossos
Ab un nin sobre 1 cor muata las gradas.

La veu Mandioni 7 las cadenas trenca •
T estén los br«MO« de genolls alsantse...
Mes ay que xiula la destral, llampega,
T un tronch desplomas' y luia testa «alta.

La mare al poble gemegant la mostra:
— ¡Qué bas fet, ob ra^sa de- tants béroes? Oiiay ta!
^T & eix preu te vens à tos botxins? Desperta!
Venjansa y Llibertat!,,^

'^y 'l poble calla!!